

"Ahkam kesen fetvalara değil, hikmetli öğütlere ihtiyacımız var"

05 Mart Pazartesi 2018 22:36

Abdülkadir Özkan'ın genel yayın yönetmenliğini yaptığı Yörünge Dergisi'nden Adil Gülmez, Diyanet İşleri Eski Başkanı Prof. Dr. Mehmet Görmez'le bir röportaj gerçekleştirdi.

Abdülkadir Özkan'ın genel yayın yönetmenliğini yaptığı Yörünge Dergisi'nden Adil Gülmez, Diyanet İşleri Eski Başkanı Prof. Dr. Mehmet Görmez'le bir röportaj gerçekleştirdi.

Görmez, özellikle son dönemde ortaya çıkan "**din adamlarının**" yayınladıkları "**fetva**"lara da değinirken, dinin taraftar toplama aracı olmadığını belirtti.

"**Ahkam kesen fetvalara değil, hikmetli öğütlere ihtiyacımız var**" diyen Görmez, "**Bütün İslam dünyasında sanal alemin ürettiği ve her türlü denetimden uzak dini bilgiler insanlığı kuşattı. Hatta bu sanal alemin ürettiği dini grup ve organizasyonlarla sanal dini cemaatler oluştu. Bu dini cemaatlerin müritleri, müşidleri, şeyhleri, vaizleri, kürsüleri oldu**" diye belirtti.

Görmez ayrıca, Diyanet'in yeniden yapılandırılması gerektiğini de ifade etti.

Görmez'le yapılan röportajın ilgili kısmı şu şekilde:

"Adil Gülmez: Din anlayışları farklı bazı çevrelerin birbirlerine karşı kullandıkları dil hakkında neler düşünüyorsunuz? Gelenekçi-modernist karşıtlığı yer yer tekfire varan bir problem alanı oluşturuyor. Ehl-i sünneti dinin kendisi olarak konumlandırıp, ehl-i sünnetçilik yapanların, yenilikçi anlayışları tam bir dışlamacılık anlayışıyla ötekileştirmesi ehl-i sünnetin genel usullerine de aykırı değil mi? Öte yandan gerilimi tırmandıran ve modernist söylemlerle geleneği dışlayan, mahkûm eden yaklaşımlarla dini ve din anlayışını kendi doğrularına inhisar ettirenlerin varlığı da malumunuz. Bu gerilim ve karşıtlık ortamından çıkış konusunda neler yapılabilir? Geçmişte dini yorumların farklılığından kaynaklanan sorunlar nasıl çözülmüş?

Mehmet Görmez: Ehl-i Sünnet bir mezhep değildir. Ehl-i Sünnet Hz. Peygamber ve ashabının bize bıraktığı doğru, orta, mutedil yol demektir. Anayolun adıdır. Neo-selefi bir söylemle Ehl-i sünnet hamisi kesilenler bilerek veya bilmeyerek Ehl-i sünneti ve bilhassa onun rey ve dirayet mektebini selefileştirme tavrı içindedirler. Bu marjinal söylemler, irfan mektebine dahi farklı yollarla sızma çabası içindedir. Hiçkimse dinin hamisi değildir. Dinin hamisi, Allah'tır. İslam dünyasında büyük zulümler, büyük katliamlar, büyük fitneler yaşanırken yaptığımız hiçbir dini tartışmanın hakikat terazisinde hiçbir değeri yoktur. Biz en şaz, en aykırı görüşleri ademe mahkum etmeyen, en kıymetli kitaplarımızda o görüşleri zikrederek süreklilik kazandırmış bir medeniyetin çocuklarıyız. Hakikate ulaşmak için en dokunulmaz kürsünün ilim ve akademi kürsüsü olması gerektiğine inananlardanım. Ancak İslam coğrafyasının içinden geçtiği acıları, trajedileri dikkate almalıyız. İslam ümmetinin hakikat ve adaletten uzaklaşma temayülleri yaşarken Kur'an mahluk mudur değil midir diye tartışan seleflerimizin durumunu hatırlamalıyız. Yahut haçlılar Kudüs'ü işgal edip, Şam'a yaklaştıklarında; Bağdat Moğollar tarafından işgal edilirken Allah'ın esma ve sıfatları üzerinden birbirlerini tekfir eden alimlerimizin konumuna düşmemeliyiz.

DİN, TARAFTAR TOPLAMA ARACI DEĞİLDİR

- Türkiye'de FETÖ, İslam dünyasında DEAŞ gibi kötü örnekler bakıldığında dinî konuların, özellikle mehdilik gibi başlıkların istismar edilmesiyle din hakkında olumsuz kanaatler artabiliyor. Bu bağlamda Diyanet İşleri Başkanlığı öteden beri çalışmalar yaptı, yapıyor. Ancak dini istismar eden çevrelere yönelik, yaptırımlar içeren bazı girişimler ve önleyici çalışmalar da gerekmiyor mu? Örneğin son günlerde isminden çokça sözedilen bir takım problemliler neden müdahale edilemiyor?

- Öncelikle yanlış bile olsa farklılık arz eden din anlayışları ile açıkça yapılan din istismarını birbirinden ayırmak gerekir. Yanlış din anlayışlarıyla sadece ilim ve hikmetle mücadele edilmeli ancak din istismarına karşı behemehal zecri tedbirler alınmalıdır. Zira bu coğrafyada artık din emniyeti, dini istikrar, en az can emniyeti kadar önemli bir milli güvenlik meselesidir. FETÖ ve 15 Temmuz ihanet teşebbüsü, bu coğrafyada din kullanılarak üretilen şiddet ve terör, her türlü din istismarına karşı müteyakkız olmamızı zorunlu kılıyor. Din özgürlüğü ile din istismarını birbirinden ayırmak gerekiyor. İstismarın en kötüsü, en çirkini, en aşağılık olanı din istismarıdır. Ülkemizin bir din istismarı pazarına dönüşmesine asla izin verilmemelidir. Görevde iken de yüksek sesle ifade ettiğim gibi sahte bal satanlarla ilgilendiğimiz kadar sahte din tüccarları ile ilgilenmiyoruz. Sonra da başımıza büyük musibetler geliyor. Her inanan insanın en masum dini tezahürlerinin suç olarak değerlendirildiği, irtica ile yaftalandığı zamanlarda bunları ayırmak zordu. Ancak bugün kötü ile mücadeleden geri durmak için hiçbir mazeretimiz yoktur. Herkes bilmelidir ki din, taraftar toplama aracı değildir.

DİYANET YENİDEN YAPILANDIRILMALI

- DEAŞ'ın militanlarına cennet vaat etmesi ne kadar din istismarıysa bir tarikatın kendi müntesiplerine cennet vaat etmesi aynı derecede din istismarıdır. Benim elimi öperseniz cennete giderseniz, sizi cehenneme götürürken ben falan tarikatın şu kolundanım dersiniz, sizi salıverirler hezeyanlarını dinlemedik mi? Allah ete kemiğe büründü benim şeyhim olarak göründü hezeyanını duymadık mı bu ülkede? Kendilerine manevi güçler atfederek insanları aldatmak din istismarı değil mi? Materyalizmin en büyük silahı olan nudizmi meşrulaştırarak iffetsizliği ve hayasızlığı, mehdiyet altında takdim etmediler mi bu güzel ülkede? Bütün bunlar din istismarı değil de nedir?

- Diyanetin yapacaklarına gelince yaşadığım tecrübelerle dayanarak söyleyebilirim ki Diyanet, mevcut statüsü ve mükteşebatıyla mevcut dili ve üslubuyla bunların üstesinden gelmekte çok zorlanmaktadır. Her şeyden önce Diyanet'in her açıklaması siyasetin müdahalesi olarak algılanmaktadır. Daha yeni kurulan genişletilmiş istişare heyetinin bu konuları çok daha geniş bir şekilde ele alması zarureti olduğunu ifade etmek isterim.

"ÜMMETİN VAHDETİNİ PARÇALAYAN BİR YAPIYA CEMAAT DENMEZ"

- 'Su-i misal emsal teşkil etmez' ama kötü örnekler üzerinden tüm cemaatler ve bütün dindarlar töhmet altında bırakılabilir. Ülkemizde bir cemaat ve tarikat sorunu var mı? Cemaat ve tarikatların devlete ve devletin cemaat ve tarikatlara bakışı konusunda son dönemde yaşananları da göz önünde tutarak neler söylemek istersiniz?

Dini meselelerde maalesef su-i misal emsal teşkil ediyor. Tabii ki ihlas ve samimiyetle hizmet eden ile aldatanı birbirinden ayırt etmek gerekiyor. Tasavvuf bir gönül terbiyesi olarak bu topraklarda İslam çağrısının ve dini hayatın mayasıdır. Ancak ilimsiz, hikmetsiz, marifetsiz tarikat yola koymaz, yoldan çıkarır. Abdulkadir Geylani'nin meşhur bir sözü vardır: **'Eğer bir şeyhte beş vasıf olmazsa o, insanları cehalete götüren bir deccale dönüşür.'** Birinci vasfı alim ve arif olmaktır. Gönüllülük, fütüvvet ruhu, Rıza-i Bari gibi gayelerden sapan dini yapı, cemaat olmaktan çıkar. Ümmetin vahdetini parçalayan bir yapıya cemaat denmez.

Tarikat ve cemaatler Müslüman toplumların bir realitesidir. Yasakla bir yere varılmaz. Ancak görevde iken de sık sık ifade ettiğim gibi her cemaat ve her tarikat toplumun huzuruna bir sözleşme ile çıkmalıdır. Yaptığı, yapacağı ve yapmayı düşündüğü bütün hizmetlerini topluma deklare etmeli, dayandığı İslami ilkeleri, prensipleri ilan etmelidir. Her bir yapı kendini bu sözleşme ile sınırlamalı, bu sözleşme tabiri caizse onun anayasası olmalıdır. Bilhassa İslam'ın inanç ve ahlak ilkelerine sadakat esas olmalıdır.

"AHKAM KESEN FETVALARA DEĞİL, HİKMETLİ ÖĞÜTLERE İHTİYACIMIZ VAR"

- Dinle ilgili tartışmalarda şahıslardan kaynaklanan problemler yanında usul ve metodoloji sorunları da öne çıkıyor. Dinî yorumlar konusunda usul açısından yeni ve özgün çalışmalara ihtiyaç var gibi. "Sünnet ve Hadisin Anlaşılması ve Yorumlanmasında Metodoloji Sorunu" başlığıyla doktora çalışması yapmış bir akademisyen olarak bu konuda neler söylemek istersiniz?

Din tartışmaları hiçbir zaman bu kadar usulden, metodolojiden hatta tartışma adabından, ihtilaf ahlakından kopmamıştır. Usul derken hem dini metinleri anlamak için inşa edilen usul ilimlerini, hem din ile varlık, hayat, kainat arasındaki ilişkileri hem de dil ve üslubu kastediyorum. Dijital iletişim devrimi ile her türlü bilgiye ulaşmak çok kolaylaştı. Ancak doğru bilgi ile yanlış bilgiyi birbirinden ayıracak kriterler, bilgiyi salih amele dönüştürerek usul yok oldu. Malumatımız arttıkça cehaletimiz artmaya başladı. En kötü mühendislik, cehalet mühendisliğidir. Cehalet mühendisliği bilgi yükleyerek cahil bırakmaktır, enformatik bir cehalettir. Bizim bilgi tasavvurumuzu üç kelime birlikte ifade eder: İlim, hikmet ve marifet.

Din doğru bilgiye dayanmak zorundadır. Sahih ilim olmazsa, iman da ibadet de sahih olmaz. Dinin anlatım dili ise hikmet dilidir. 'Allah'ın yoluna hikmetle çağır' buyruluyor. Usulsüz füru bilgisi ne kadar yanlışsa, hikmetsiz hüküm bilgisi de o kadar yanlıştır. Ahkâm kesen fetvalara değil, hikmetli öğütlere ihtiyacımız var. Zira fetva kazai değil, diyanidir. Akıl ve felsefe olmadan hikmet olmaz. Hikmetsiz konuşanların akıl ve felsefe düşmanlığı bundandır. Gazzali der ki: 'Akıl, Allah'ın nurundan bir parçadır.' Yine der ki 'akıl içten gelen bir vahiy, vahiy dıştan gelen bir akıldır.' Akıl vahiy dengesini kurmak için İslam medeniyeti bir kütüphane dolusu kitabı miras bırakmıştır. Bu mirastan mahrum olanlar 'aklı kenara koymadan cennet olmaz' dediler. Oysa Kur'an bunun tersini söylüyor. İnsanlar ateşe doğru giderken 'biz peygamberi dinleseydik ve aklımızı kullansaydık cehennem ehlinden olmazdık' diyeceklerdir.

DİJİTAL VAİZLER DÖNEMİ...

- Din-devlet ilişkileri bağlamında çok hassas bir yerde duran Diyanet İşleri Başkanlığı, özellikle din anlayışlarının farklılığı sebebiyle kararsız durumda kalan insanlara yönelik neler yapabilir? Genel anlamda Türk insanı çatışmacı ve sorunlu yaklaşımlarla yüz yüze geldiğinde dinî otorite olarak Diyanet İşleri Başkanlığı'na bakıyor. Bu konuda Diyanet İşleri Başkanlığı kendisinden beklenenlere cevap verebiliyor mu?

- Bugün sadece ülkemizde değil bütün islam diyarlarında bir vaaz ve fetva karmaşasının yaşandığı muhakkaktır. Çatışmacı ve sorunlu bir din dili kullanıyoruz. İslam dünyasında büyük acılar ve felaketler yaşanırken din adamlarının çözüm aramayı bırakıp, bilinçaltında kalan tarihsel ihtilafları körükleyerek toplumları bölmesi en büyük tehlikedir.

Dijital kürsülerine kurulan medya vaizlerinin nasih ve emin sıfatlarını bir tarafa bırakarak tarihte kalmış ihtilafları, düşmanlıkları ekranlara veya sosyal medya hesaplarına taşıyarak bir din ve mezhep kavgası başlatması, her birinin kendi mecrasından mevzi ve taraftarlar edinip diğer tarafa acımasızca saldırması ahlaksızlıktır. En önemlisi de devletlerin ve medeniyetlerin çöküş ve çözülüş dönemi tartışmaları diyebileceğimiz anlamsız, faydasız, beyhude tartışmaların genç nesillerin bilinçlerini yaralaması, zihinlerini ve kalplerini işgal etmeleridir.

Esefle belirteyim ki bütün bunlar oldu. Sadece tekke, dergah kürsülerinden değil, dijital medya kürsülerinden şii-sünni, sufi-selefi, ehl-i hadis-ehl-i kur-an, tarihte yaşanmış ne kadar ihtilaf varsa gündeme taşıdılar. Hem de tartışma adabını ve ihtilaf ahlakını bir tarafa bırakarak... Mezhep ihtilafları, Kербela savaşları, tekfir hastalıkları evimizde, masamızda, cep telefonlarımızda boy göstermeye başladı. Herkesin söz söylediği bir alan oldu internet. Yüzlerce yanlış bilgi ve o bilgiler ışığında inşa edilen algılara hiçbir şeyin kendisi olmadığı, her şeyin abartıldığı bir dünya, hakikat değil sanal bir dünya, imaj reklam ve propaganda dilinin hakim olduğu bir dünya... Biz Müslümanlar son iki asrın bütün değişimlerine hazırlıksız yakalandığımız gibi buna da hazırlıksız yakalandık. Dinin internet ortamına taşınması süreci nasıl olacaktı? Dinin hakikatleri sanal bir alemde nasıl ifade edilecekti? Her an internet ortamlarına aktarılan bilgi nasıl denetlenecekti? İrşad, davet ve tebliğ dili imaj reklam ve propaganda dili ile nasıl ifade edilecekti? Oyun, eğlence ve alay üzerine kurgulanan sosyal medya ortamlarında dinin hakikatleri nasıl anlatılacaktı? Bütün bunlarla ilgili hiç bir hazırlığımız yoktu. Bugün internette mevcut olan dünya bilgi varlığı içinde İslam bilgi varlığı sıhhat ve doğruluk açısından ciddi sorunlar taşımaya devam ediyor. Biz bütün bunları düşünecek zaman ararken hız çağının getirdiği dijital dünya hükmünü icra etti. Bütün İslam dünyasında sanal alemin ürettiği ve her türlü denetimden uzak dini bilgiler insanlığı kuşattı. Hatta bu sanal alemin ürettiği dini grup ve organizasyonlarla sanal dini cemaatler oluştu. Bu dini cemaatlerin müritleri, mürşidleri, şeyhleri, vaizleri, kürsüleri oldu.

İslam dünyasının umudu haline gelen ülkemiz bundan azade olacak değildi. Özellikle son on beş yılda din konusunda tanınan özgür ortamlardan istifade eden nice insan internet ortamında dijital bir kürsüden insanlara din anlatmaya başladı.

Tarih ilk defa bir dakikalık ilginç fetvalara şahit oldu. Bu durum camide, tekkede, dergahta, vaaz vermeye benzemiyordu. Vaizlerimizin nasih ve emin sıfatlarını sanal alemde korumaları güçtü. Mahviyeti görsellikle ifade etmek, ihlas ve samimiyeti reklam ve propaganda diliyle fon müziği eşliğinde korumak imkansızdı.

Hikmet ve mev'iza-i hasene üslubunu reytinglere feda etmemek zordu. En önemlisi dijital kürsülere kurulan vaizlerin her şeyi ama her şeyi bilmesi gerekiyordu. Düşünmeye araştırmaya fırsat verilmiyordu. Bu mecra bilmiyorum demeyi, bilmiyorum diyeni kabul eden bir mecra değildi. Bu mecra, alimde olması gereken tevazuyu reddediyordu. Her şeyi biliyor olmanın kibrine kapılmayı zorunlu kılıyordu.

Bütün bu zorlukların farkında olsun olmasın İslam dünyasında nice hocalarımız, vaizlerimiz, din anlatıcıları bu zor olanı seçtiler ve her biri bir dijital kürsüye kurularak dini anlatmaya başladı. Hiç birinin elinde bu yeni vaazın bir adabı, bir usulü yoktu. Her biri kendi adabını ve usulünü, dilini, üslubunu kendisine göre şekillendirmeye başladı."

Odatv.com

Deniz Akkaya isyan etti
YETER ARTIK
REZİL OLUYORUZ
BİRİ BU ADAMA
MÜDAHALE ETSİN

Tıkla izle

Tarikatlar savaşında son perde
"KİMSİNİZ
ULAN SİZ"
Hakaretler havada uçtu

Tıkla & izle

Tarikatlar savaşı tam gaz
"ABDÜLHAMİT NE YAPTI
KENDİSİ KIZIYLA OTURUP
PİYANO DERSLERİ
YAPTIKLAR"

Tıkla izle

Hocalar cinsellik konuşmaya doymuyor
BAHARAT, ÇAY
KAHVE, KETÇAP, ET
ŞEHVET UYANDIRIR

Tıkla izle

mehmet görmez

yörünge

diyanet

fetva

arşiv

İletişim

Haber Merkezi: 0 216 449 32 00

Faks: 0 216 449 32 00

Mail: info@odatv.com

İletişim

Künye

Gizlilik Sözleşmesi ve Koşullar

Mobil Uygulamalar

Reklam

Reklam: 0 216 449 32 00

reklam@odatv.com

ANA SAYFA

YAZARLAR

VİDEO

FOTO GALERİ

ARŞİV

KATEGORİLER

App Store'dan
İndirin

Google Play
'DEN ALIN